

Koncem zborovanja se je sklenilo protestirati od strani društva proti nameravanim tečajem za suplente. Res smešno, česa si vsega ne izmislijo gospodje. »Tečaji« za suplente — pa se bo takoj odpomoglo pomanjkanju učiteljstva; s tem se bo gotovo koristilo ljudski šoli, res velikih skrbi si v tem oziru pač ne stavijo. Gospodje, boljšega kruha dajte, pa boste videli, da bo kmalu dosti osebja pri učiteljstvu, potem ne bo treba tečajev za suplente, kjer se lahko izobražujejo penzionirani žandarji in kondukterji... Naše učiteljsko društvo proti temu protestira, in s tem pozivljemo, da store isto tudi druga društva kakor tudi vse učiteljstvo! To naj bo naš odgovor na tako poniževanje naše avtoritete...

Dan prihodnjega zborovanja se je določil na prvi četrtak prihodnjega meseca. —

Sedaj pa mi dovolite g. urednik, še nekoliko prostrorčka, da povem, kako hočejo nekateri terorizirati. Dopisnik poročaj, pa ne dostavi niti besedice! Zadnjič sem pisal, da mladi nočejo pristopiti k društvu, in se naravnost sramujejo biti učitelji. In vzdignil se je zaradi teh besed Izrael ter sezval — protestni shod, na katerem naj se meni kot dopisniku izreče nezaupanje... Kdo se ne smeje takim budalostim? Hvala Bogu le, da je prišel g. sklicatelj tega protestnega shoda na ta shod — sam. Dobro, tovariši, dali ste mu lepo moralno zaščitnico, še lepšo pa zgoraj omenjena tovariša gg. Šegula in Fink, ki sta k društvu že pristopila kot člana. Posnemajte ju še drugi in — poudarjam še enkrat — ne silite z glavo skozi zid. Tako se ne bo vzbudilo med tovariši nikdar zaupanja, ki ga tako nujno potrebujemo. —è.

Književnost in umetnost.

Poziv na predbrojku. Nekano sam izdati radnju: »Nauka o gojencu i o odgoji«. Knjiga će imati do 20 tiskanih araka veće osmine, stajat će do 4 K, a prema veličini i manje.

Prvi dio govori o gibanju, o tjelesnoj sili, o životu i o službi živčanoga sustava.

Drugi dio govori o razvoju duha djetinjega. Počinje se prvim početkom, kada dijete još i ne zna za se, prikazuju se začeci duševnoga života, onda razvoj samosvijesti i svih individualističkih obilježja, pa razvoj duha, značaja i društvene svijesti. U ovom su dijelu upotrebljeni svi stariji i noviji pozitivni rezultati eksperimentalne, empirijske, fiziološke i djetee psihologije, pa psihijatrije i psihologije naroda, u koliko se njima može okoristiti odgoja. U tako prikazanoj naravi čovjeka traže se uvjeti sreće ljudske, prema kojima se odgoja ravnati mora.

Treći dio govori o razvoju tjelesne sile i spretnosti, o pobijanju nagona i mana značaja, koje potječu od tijela.

Četvrti dio govori o razvoju duha obrazovnom obukom, dakle: kako se obukom razvija razbor, razum, ukus, dobrota, vjera i um, spretnost tjelesna in spremna sila za rad. —

Peti dio prikazuje prilike odgoja u obitelji, u okolici, zavičajnom društvu, pa svojstva odgojitelja, roditelja i učitelja; onda mane, koje se moraju zatrti i kako će se zatrti, vrline, koje se moraju razviti i kako će se razviti, pa sredstva, kojim se ravna život gojenčeta.

Knjigom će se moći okoristiti roditelji i učitelji, a i drugi prijatelji djeteta i narodne budućnosti. Tko želi, da mu se knjiga pošalje, kad do jeseni izigje, neka se prijavi dopisnicom. Nadam se, da će se zauzeti za raširenje ove knjige moji gjaci, koji joj poznaju duh i sadržinu, pa da će predbrojiti svoje školske knjižice i uznastojati, da se predbroje i druge u njihovu kraju.

V Petrinji, mjeseca veljače 1905.

Dr. J. Turić, profesor u Petrinji.

Vestnik.

Duhovnik — zločinec. Pravična kazna je vendar končno zadela kaplana Šlambergerja, ki je bil naposled nastavljen v Žetalah pri Rogatcu. Ta skrajni izpridenec je bil

namreč dne 25. februarja t. l. v Celju pri porotni sodnji obsojen na 18 mesecev težke ječe. Temu pohotniku ni bilo dovolj, da je onečašchal odrasla dekleta, lazil za ženami in tako razdril več srečnih zakonov, temveč lotil se je še šolaric. Take gorostasne reči je uganjal baje celih deset let. Za ta kaznjiva dejanja je pa znal mariborski kapitelj. Iz tega vzroka je premestil omenjenega pokvarjenca iz Ribnice na Pohorju kot iz prve ščacije na drugo postajo, ne da bi bil proti njemu dognal preiskavo in ga potem izročil roki pravice. To diši pač po srednjem veku. Gotovo si je ta hudodelnik vendar na kak drug način pridobil zaslug, da je roka škofova, oziroma ordinarijata čuvala nad njim. Kdor je poznal tega ošabneža in napihnjenca, je tudi hitro uvidel, kakšne zasluge si je pridobil. Bil je namreč grozovit nasprotnik šole in vsega napredka. Učiteljstvo mu je bilo trn v peti. Brez njegove vednosti bi se ne bilo smelo ničesar pri šoli ukreniti, ker se je vtikal v vse interne šolske zadeve. Če si ni upal ali mogel v sejah krajnega šolskega sveta povzdigniti svojega oholega glasu, je pa to napravil pozneje v krčmi ali kaki drugi kmetiški hiši, kjer je učiteljstvo blatil in obiral, da ni niti las na njem pošten ostal. Ta farizej je videl pezditi v očesu svojega bližnjega, a bruna ni čutil v svojem. To vam je bil hinavec, kakršnega bi ne našel z lučjo pri belem dnevu. To so menda edine zasluge, ki so dičile tega popačenega svečenika. Kakor je znano, take zasluge, posebno če so v škodo šoli, visoko upoštevajo tudi pri višjih duhovskih oblastvih, sicer bi bilo popolnoma izključeno, da bi mogel tak nesramnež deset let opravljati duhovniško službo. Lahko je pa tudi, da se dado zakriti taka kaznjiva dejanja s plaščem krščanske ljubezni. Ta krščanski plašč pa mora biti čudno velik, da se lahko raztegne tako daleč. Kaj takega pač menda le samo duhovniki store, ki so v vsakem oziru nedotakljivi. Časih jim pa vendar zmeša štrečno — sodišče!

Nov dokaz klerikalne olike. »Domoljuba«, v laži in obrekovanju nedosežen list, pišejo sicer sami celebatarji, ki se pa vzlic temu tuintam radi obregnejo ob — ženske. Pri tem jih malo moti sveta obljuba večnega devišstva. Nemara jim to tiči v krvi, in proti temu ni obljube in ni blagoslova. Vajeni smo sicer, da se zaleta »Domoljub« s fanatično navdušenostjo in s prozornimi nameni v napredne učitelje; z zadnjo svojo številko pa nam dokazuje, da bo odslej streljal tudi na — poštene žene naših naprednih tovarišev. Kdor prebere stran 71. (kolona 3.) »Domoljuba« štev. 5., mora priznati, da pišemo resnico. Odgovorni urednik »Domoljubov«, duhovnik dr. Žitnik, ne more seveda nič za to, da ne puščajo njegovi stanovski bratje poštenih žen v miru. A da ne pade vsa odgovornost takih umazanih dopisov nanj, naj navdahne dopisnike s programom, da se bodo podpisavali in dobili potem namesto pisateljske nagrade edino primerni honorar — s pasjim bičem! — Napredno učiteljstvo je — dasi pošteno in vzorno v izvrševanju svojih stanovskih dolžnosti — izpostavljeno in vajeno insultov umazanega klerikalnega časopisja. V vsi svoji pohlevnosti pa nikakor in nikoli ne dopušča, da bi umazani prsti brskali po njegovem družinskem življenju in da bi se moralniško propadli ljudje zaganjali v krepostne žene učiteljev! Ta infamija je tolika, da ne zasluži nobenega pardona več!

Umestno vprašanje. Deželni šolski svet kranjski je ukazal, da ne smejo šolski otroci prenašati političnih listov. Dobro! Prijatelj pa nam pošilja to-le vprašanje: Kaj naj storim z otrokom, ako dobim pri njem politični list, ki ga glasom najnovejše odredbe ne sme prenašati šolska mladina? Če ga dobim na cesti, ali mu naj vzamem list? S tem lahko zakrivim kazenski prestop, saj vendar ne sega učiteljeva oblast v področje orožnikov in policajev. Kaznovanje v šoli ne bo imelo uspeha, ker bodo otroci naskrivoma prenašali liste. Kaj je torej storiti? Vsekakor je treba pojasniti, da ne pride učiteljstvo v neprimlike, ko bo izvrševalo to naredbo.

Dvojna mera. Naše šolske oblasti se kaj rade poslužujejo dvojne mere, posebno pri razpisavanju učiteljskih služb. Milost merodajnih gospodov že dobi kak vzrok, da ne razpišejo mesta, kakor je zakonita zahteva (§ 24. zakona z dne 29. aprila 1873, dež. zak. št. 22). Na Kranjskem niso